

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH**

LÊ VIỆT SƠN

**THI HÀNH ÁN HÀNH CHÍNH Ở VIỆT NAM -
LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC

TP. HỒ CHÍ MINH – NĂM 2021

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC LUẬT THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH**

LÊ VIỆT SƠN

**THI HÀNH ÁN HÀNH CHÍNH Ở VIỆT NAM -
LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN**

Chuyên ngành : **LUẬT HIẾN PHÁP VÀ LUẬT HÀNH CHÍNH**

Mã số : **62.38.01.02**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ LUẬT HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS. NGUYỄN CẢNH HỢP

TP. HỒ CHÍ MINH – NĂM 2021

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan Luận án này là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, khảo sát, kết quả nghiên cứu trong Luận án là trung thực. Các trích dẫn trong Luận án đều được ghi rõ nguồn gốc. Nếu có sự gian dối, tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm.

Nghiên cứu sinh

Lê Việt Sơn

MỤC LỤC

	Trang
LỜI CAM ĐOAN	
MỤC LỤC	
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	
DANH MỤC CÁC PHỤ LỤC, BẢNG BIỂU, SƠ ĐỒ	
PHẦN MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài	3
2.1. Mục đích nghiên cứu của đề tài	3
2.2. Nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài	4
3. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	4
3.1. Đối tượng nghiên cứu của đề tài	4
3.2. Phạm vi nghiên cứu của đề tài	5
4. Ý nghĩa khoa học và giá trị thực tiễn của Luận án	5
5. Những điểm mới của Luận án	6
6. Cơ cấu của Luận án	6
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÌNH HÌNH NGHIÊN CỨU VÀ CƠ SỞ LÝ THUYẾT CỦA ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU	7
1.1. Tổng quan về tình hình nghiên cứu	7
1.1.1. Tình hình nghiên cứu ở Việt Nam	7
1.1.2. Tình hình nghiên cứu ở nước ngoài	26
1.1.3. Đánh giá chung tình hình nghiên cứu có liên quan đến đề tài và những vấn đề được luận án tiếp tục nghiên cứu	33
1.2. Cơ sở lý thuyết và phương pháp nghiên cứu	34
1.2.1. Cơ sở lý thuyết	34
1.2.2. Phương pháp nghiên cứu	37
Kết luận Chương 1	39
CHƯƠNG 2: NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ THI HÀNH ÁN HÀNH CHÍNH Ở VIỆT NAM	40
2.1. Khái niệm, bản chất của thi hành án	40
2.2. Khái niệm, đặc điểm, vai trò và những yếu tố cơ bản ảnh hưởng tới hiệu quả thi hành án hành chính ở Việt Nam	46

2.2.1. Khái niệm thi hành án hành chính.....	46
2.2.2. Đặc điểm của thi hành án hành chính.....	50
2.2.3. Vai trò của thi hành án hành chính.....	60
2.2.4. Những yếu tố cơ bản ảnh hưởng tới hiệu quả thi hành án hành chính ở Việt Nam	63
2.3. Các nguyên tắc thi hành án hành chính.....	68
2.3.1. Nguyên tắc tuân theo pháp luật trong thi hành án hành chính.....	68
2.3.2. Nguyên tắc bảo đảm sự tham gia của Tòa án trong thi hành án hành chính.....	69
2.3.3. Nguyên tắc bảo đảm quyền con người, quyền công dân trong thi hành án hành chính.....	70
2.3.4. Nguyên tắc bảo đảm sự tham gia tích cực, chủ động của người bị kiện trong vụ án hành chính vào hoạt động thi hành án hành chính.....	71
2.4. Thi hành án hành chính theo quy định của pháp luật một số nước trên thế giới và những giá trị, kinh nghiệm có thể tham khảo cho Việt Nam.....	71
2.4.1. Thi hành án hành chính theo quy định của pháp luật một số nước trên thế giới ...	71
2.4.2. Những giá trị, kinh nghiệm tham khảo cho Việt Nam.....	84
Kết luận Chương 2.....	86
CHƯƠNG 3: THỰC TRẠNG PHÁP LUẬT VỀ THI HÀNH ÁN HÀNH CHÍNH VÀ THỰC TIỄN THI HÀNH ÁN HÀNH CHÍNH Ở VIỆT NAM.....	88
3.1. Thực trạng pháp luật về thi hành án hành chính ở Việt Nam.....	89
3.1.1. Những bản án, quyết định của Tòa án về vụ án hành chính được thi hành.....	89
3.1.2. Giải thích bản án, quyết định của Tòa án.....	91
3.1.3. Thủ tục thi hành bản án, quyết định của Tòa án.....	92
3.1.4. Yêu cầu, quyết định buộc thi hành bản án, quyết định của Tòa án.....	101
3.1.5. Kiểm sát thi hành án hành chính.....	105
3.1.6. Xử lý vi phạm trong thi hành án hành chính.....	108
3.1.7. Quản lý nhà nước về thi hành án hành chính.....	120
3.2. Thực tiễn thi hành án hành chính ở Việt Nam.....	122
3.2.1. Một số kết quả đạt được trong thực tiễn thi hành án hành chính ở Việt Nam.....	122
3.2.2. Những tồn tại, hạn chế trong thực tiễn thi hành án hành chính ở Việt Nam.....	130
3.2.3. Nguyên nhân của những tồn tại, hạn chế trong thực tiễn thi hành án hành chính ở Việt Nam.....	146
Kết luận Chương 3.....	149
CHƯƠNG 4: QUAN ĐIỂM VÀ CÁC GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ THI HÀNH ÁN HÀNH CHÍNH Ở VIỆT NAM.....	150

4.1. Quan điểm nâng cao hiệu quả thi hành án hành chính ở Việt Nam	150
<i>4.1.1. Việc nâng cao hiệu quả thi hành án hành chính phải được tiến hành trên cơ sở thể chế hoá các chủ trương, đường lối, quan điểm về cải cách tư pháp, cải cách hành chính đã được xác định trong các nghị quyết, văn kiện của Đảng.....</i>	150
<i>4.1.2. Nâng cao hiệu quả thi hành án hành chính phải bảo đảm tính đồng bộ, thống nhất và khả thi của hệ thống pháp luật .....</i>	152
<i>4.1.3. Nâng cao hiệu quả thi hành án hành chính phải gắn liền với việc bảo đảm quyền con người, quyền công dân mà cụ thể là quyền và lợi ích hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân liên quan đến việc thi hành án .....</i>	153
<i>4.1.4. Việc đề ra các giải pháp nâng cao hiệu quả thi hành án hành chính phải dựa trên tổng kết, đánh giá thực tiễn thi hành pháp luật về thi hành án hành chính và vận dụng kinh nghiệm pháp luật nước ngoài .....</i>	154
4.2. Các giải pháp nâng cao hiệu quả thi hành án hành chính ở Việt Nam	154
<i>4.2.1. Giải pháp hoàn thiện pháp luật về thi hành án hành chính .....</i>	155
<i>4.2.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả tổ chức thực hiện pháp luật về thi hành án hành chính.....</i>	180
Kết luận Chương 4	188
KẾT LUẬN	190
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN	
ÁN ĐÃ ĐƯỢC CÔNG BỐ	
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Luật TTHC : Luật Tổ tụng hành chính

Pháp lệnh TTGQCVAHC: Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành chính

TAND : Tòa án nhân dân

TANDTC : Tòa án nhân dân tối cao

THAHC : Thi hành án hành chính

THADS : Thi hành án dân sự

THAHS : Thi hành án hình sự

TTHC : Tổ tụng hành chính

UBND : Ủy ban nhân dân

VAHC : Vụ án hành chính

VKSND : Viện kiểm sát nhân dân

VKSNDTC : Viện kiểm sát nhân dân tối cao

DANH MỤC CÁC PHỤ LỤC, BẢNG BIỂU, SƠ ĐỒ

1. DANH MỤC CÁC PHỤ LỤC

Phụ lục 1: Tình hình thụ lý giải quyết vụ án hành chính trong những năm gần đây.

Phụ lục 2: Kết quả thi hành án hành chính trong những năm gần đây.

Phụ lục 3: Biểu đồ thống kê kết quả thi hành án hành chính trong những năm gần đây.

Phụ lục 4: Sơ đồ tóm tắt thủ tục thi hành án hành chính.

Phụ lục 5: Danh mục các văn bản quy phạm pháp luật và một số văn bản hành chính về thi hành án hành chính từ năm 1996 đến 2019.

Phụ lục 6: Danh sách quyết định buộc thi hành án hành chính của Tòa án nhân dân được đăng tải trên Cổng thông tin điện tử của Tổng cục Thi hành án dân sự thuộc Bộ Tư pháp (tính đến tháng 12/2019).

Phụ lục 7: Một số điều khoản cơ bản về dự thảo Luật Thi hành án hành chính.

Phụ lục 8: Kết quả điều tra xã hội học Đề tài “*Thi hành án hành chính ở Việt Nam – Lý luận và thực tiễn*”.

Phụ lục 9: Một số vụ việc thi hành án hành chính điển hình phức tạp, kéo dài liên quan đến cơ quan nhà nước, người có thẩm quyền trong cơ quan nhà nước vi phạm nghĩa vụ thi hành án.

2. DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1: Số liệu thống kê về công tác xét xử vụ án hành chính từ năm 2011 - 2019.

Bảng 1.2: Số vụ án hành chính Tòa án không chấp nhận yêu cầu khởi kiện ở thủ tục sơ thẩm giai đoạn 2011 – 2019.

Bảng 2.1: Kết quả thi hành án hành chính đối với trường hợp bản án, quyết định của Tòa án chấp nhận yêu cầu khởi kiện giai đoạn 2013 – 2019.

Bảng 2.2: Kết quả đôn đốc/theo dõi thi hành án hành chính giai đoạn 2013 – 2019.

Bảng 2.3: Kết quả kiểm sát thi hành án hành chính năm 2017 và 2018.

Bảng 2.4: Số bản án, quyết định của Tòa án chưa thi hành xong theo từng năm giai đoạn 2013 – 2019.

Bảng 2.5: Số vụ việc Tòa án ra quyết định buộc thi hành án hành chính năm 2017, 2018 và 2019.

Bảng 2.6: Thống kê thời hạn vi phạm nghĩa vụ thi hành án hành chính của người bị kiện theo kết quả công khai thông tin không chấp hành án của cơ quan thi hành án dân sự tính đến 12/2019.

3. DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1: Số vụ án hành chính bị Tòa án bác đơn khởi kiện ở thủ tục xét xử sơ thẩm giai đoạn 2011 - 2019.

Biểu đồ 3.2: Kết quả thi hành án hành chính đối với trường hợp bản án, quyết định chấp nhận yêu cầu của người khởi kiện thuộc trường hợp đơn đốc, theo dõi thi hành án hành chính của cơ quan thi hành án dân sự giai đoạn 2013 - 2019.

Biểu đồ 3.3: Kết quả thi hành các bản án, quyết định của Tòa án về vụ án hành chính của Chủ tịch Ủy ban nhân dân, Ủy ban nhân dân các cấp từ năm 2015 - 2017.

Biểu đồ 3.4: Kết quả đơn đốc/theo dõi thi hành án hành chính giai đoạn 2013 – 2019.

Biểu đồ 3.5: Sự gia tăng số bản án, quyết định của Tòa án chưa được thi hành xong từ năm 2013 - 2019.

Biểu đồ 3.6: Thời hạn vi phạm nghĩa vụ thi hành án hành chính của người bị kiện theo kết quả công khai thông tin không chấp hành án của cơ quan thi hành án dân sự (tính đến 12/2019).

4. DANH MỤC CÁC SƠ ĐỒ

Sơ đồ 4.1: Thủ tục thi hành án hành chính trong trường hợp Tòa án không chấp nhận yêu cầu khởi kiện.

Sơ đồ 4.2: Thủ tục thi hành án hành chính trong trường hợp Tòa án chấp nhận yêu cầu khởi kiện.

Sơ đồ 4.3: Đề xuất thủ tục thi hành án hành chính trong trường hợp Tòa án không chấp nhận yêu cầu khởi kiện.

Sơ đồ 4.4: Đề xuất thủ tục thi hành án hành chính trong trường hợp Tòa án chấp nhận yêu cầu khởi kiện.

PHẦN MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Thi hành án nói chung và thi hành án hành chính nói riêng là một trong những hoạt động quan trọng của bộ máy nhà nước nhằm bảo đảm cho bản án, quyết định của Tòa án có hiệu lực pháp luật được thi hành trên thực tế. Hoạt động thi hành án có hiệu quả, một mặt thể hiện tính nghiêm minh của pháp luật, thể hiện quyền lực nhà nước, mặt khác là công cụ hữu hiệu để khôi phục quyền và lợi ích hợp pháp của Nhà nước, xã hội và công dân đã bị xâm hại bởi các hành vi vi phạm pháp luật. Tuy nhiên, thi hành án hành chính là một hoạt động khó khăn và phức tạp, bởi vì ngoài những đặc điểm của thi hành án nói chung, thi hành án hành chính còn có những đặc trưng riêng so với các hoạt động thi hành án khác, trong đó đáng chú ý là việc thi hành án hành chính mang tính tự nguyện thi hành rất cao do không có cơ quan chuyên trách về thi hành án hành chính, các biện pháp bảo đảm thi hành án hành chính hạn chế và đặc biệt một bên đương sự trong thi hành án hành chính luôn là cơ quan nhà nước, người có thẩm quyền trong cơ quan nhà nước.

Nhận thức được tầm quan trọng trong công tác này, Đảng và Nhà nước ta đã đề ra nhiều chủ trương, chính sách nhằm tạo sự chuyển biến cơ bản trong công tác thi hành án. Nghị quyết số 48-NQ/TW ngày 24/5/2005 về chiến lược xây dựng và hoàn thiện pháp luật Việt Nam đến năm 2010, định hướng đến năm 2020 và Nghị quyết số 49-NQ/TW ngày 02/6/2005 về chiến lược cải cách tư pháp đến năm 2020 của Bộ Chính trị đã xác định là cần đổi mới tổ chức và hoạt động việc thi hành án, trong đó nhấn mạnh: *“Xây dựng cơ chế bảo đảm cho mọi bản án của Tòa án có hiệu lực pháp luật phải được thi hành, các cơ quan hành chính vi phạm bị xử lý theo phán quyết của Tòa án phải nghiêm chỉnh chấp hành”*. Vì vậy, từ một điều luật duy nhất điều chỉnh về thi hành án hành chính tại Pháp lệnh thủ tục giải quyết các vụ án hành chính được Ủy ban Thường vụ Quốc hội ban hành ngày 21/5/1996 đến Luật Tố tụng hành chính năm 2015 được Quốc hội khóa XIII thông qua ngày 25/11/2015 gồm 07 điều luật với nhiều sửa đổi, bổ sung quan trọng về thi hành án hành chính như: Tòa án được quyền ra quyết định buộc thi hành án hành chính, quy định chi tiết về thủ tục thi hành án hành chính trong các trường hợp khác nhau, nhiệm vụ theo dõi thi hành án hành chính của cơ quan thi hành án dân sự... Và gần đây nhất, ngày 01/7/2016, Chính phủ đã ra Nghị định 71/2016/NĐ-CP quy định về thời hạn, trình tự, thủ tục thi hành án hành chính và xử lý trách nhiệm đối với người không thi hành bản án, quyết định của Tòa án. Đây chính là những cơ sở pháp lý quan trọng giúp các chủ thể có liên quan đến công tác thi hành án hành chính căn cứ vào đó để thực thi hoặc yêu cầu thực hiện phán quyết của Tòa án nhằm bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình.